

Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

SECRETARIAAT KIESRAAD

Datum
21 september 2010

Ons kenmerk
2010-0000619241

Inlichtingen
mw.mr.dr.s. K.Th. van
Barneveld
T 070 426 82 19
F 070 426 64 89

Uw kenmerk
2010-516557

Blad
1 van 4

Aantal bijlagen
0

Bezoekadres
Herengracht 21
2511 EG Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.kiesraad.nl

Emailadres
kiesraad@kiesraad.nl

Onderwerp

Wijziging van de modellen in verband met het
wetsvoorstel Eerste Kamerverkiezingen

1. Inleiding

In uw brief van 3 augustus 2010 hebt u de Kiesraad verzocht advies uit te brengen over een voorstel tot wijziging van de modellen behorend bij de Kieswet en het Kiesbesluit in verband met het wetsvoorstel Eerste Kamerverkiezingen. De modellenregeling behoeft aanpassing in verband met de voorgenomen wijzigingen tot verhoging van de voorkeurdrempel, beperking van de mogelijkheid tot het aangaan van lijstencombinaties alsmede vaststelling van het tijdstip van de stemming voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer.

In de adviesaanvraag tekende u aan dat – voor zover nodig – de wijzigingen in de modellenregeling in verband met het wetsvoorstel Eerste Kamerverkiezingen te zijner tijd zullen worden afgestemd met de modellenregeling naar aanleiding van de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland. Deze modellenregeling hebt u de Kiesraad op 12 juli jl. voorgelegd.¹ De Kiesraad heeft bij bestudering van de beide voorgelegde regelingen opgemerkt dat inderdaad afwijkingen bestaan in de verschillende voor advies voorgelegde modellen. De Raad acht een nadere afstemming dan ook zeker noodzakelijk.

Ten behoeve van dit advies is ook kennisgenomen van de in de andere adviesaanvraag aan de Kiesraad voorgelegde modellen. Dit heeft er toe geleid dat ten aanzien van een tweetal modellen (Q 1 en R 1 in relatie tot (aangepast model) H 1) die de Eerste Kamer betreffen, een opmerking is opgenomen, hoewel deze modellen niet waren gevoegd bij de aanvraag waar dit advies primair op ziet.

De Kiesraad heeft met belangstelling kennis genomen van de voorgelegde modellen. In dit advies zal eerst een aantal algemene opmerkingen worden geplaatst, waarna de modellen elk afzonderlijk van commentaar worden voorzien. Het advies wordt afgesloten met een conclusie.

---

¹ Uw kenmerk 2010-472110

Datum
21 september 2010

Ons kenmerk
2010-0000619241

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
2 van 4

2. Algemene opmerkingen

Het is de Kiesraad opgevallen dat in een aantal modellen (R 1, R 2 en R 8) is aangegeven dat het model dient te worden ingevuld met blokletters. Hiermee bent u tegemoet gekomen aan een eerder uitgesproken wens van de Kiesraad² om de tekst van de modellen aan te passen aan deze tijd. Wel ontstaat hierdoor een inconsistentie met andere (nu niet gewijzigde) modellen, waarin wordt gevraagd om deze in te vullen met behulp van schrijfmachine of blokletters, of waarbij niets is opgenomen over de wijze van invullen.

De Kiesraad verzoekt u om vergelijkbare aanpassingen ook in toekomstige modellen in te voeren.

Het is de Kiesraad opnieuw³ opgevallen dat de formulering en vormgeving van de thans voorgelegde modellen niet steeds even consistent is. Zo wordt in een aantal modellen door middel van een sterretje verwezen naar een toelichting, in andere gevallen in een voetnoot en soms is de toelichting opgenomen aan het eind van het model. De Kiesraad zou het op prijs stellen wanneer hier nogmaals kritisch naar wordt gekeken.

De Kiesraad zou daarnaast het woord "telefax" dat in een aantal modellen wordt gebruikt, in deze en toekomstige modellen graag vervangen willen zien door het meer gangbare woord "fax".

3. Opmerkingen per model

Naast de hiervoor genoemde algemene opmerkingen, merkt de Kiesraad per model het volgende op.

Model Q 1

Dit model kan naar het oordeel van de Kiesraad komen te vervallen aangezien het in zijn geheel overlapping vertoont met model G 1-1 dat ook van toepassing is verklaard voor de Eerste Kamerverkiezingen.

Model R 1

Het thans voorgestelde model is op enkele punten aangepast als gevolg van de voorgenomen wijzigingen in de Kieswet. Het model is helder en goed leesbaar. Wat de toelichting onder punt 2 (De wijze waarop de kandidaten op de lijst vermeld moeten worden) betreft, wordt u erop gewezen dat daarin is verwezen naar artikel 9 van het Burgerlijk Wetboek. Hier is ongetwijfeld bedoeld artikel 9, boek 1, van het Burgerlijk Wetboek, en de Kiesraad verzoekt u dit aan te passen. Het is de Kiesraad opgevallen dat de toelichting onder punt 8. (Identiteitsbewijs) niet overeenkomt met de toelichting die op dit punt is opgenomen in het (aangepaste) model H 1. In dat model is in de opsomming van de geaccepteerde documenten steeds het woord: "geldig" opgenomen, en in model R 1 ontbreekt

---

² Advies van 16 december 2008, kenmerk 2008-623202

³ Advies van 16 december 2008, en bijvoorbeeld het advies van 30 oktober 2009, kenmerk 2009-596279

Datum
21 september 2010

Ons kenmerk
2010-0000619241

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
3 van 4

deze toevoeging. U wordt verzocht deze twee teksten met elkaar in overeenstemming te brengen.

Model R 2

Dit nieuwe model biedt ruimte voor het afleggen van verklaringen van ondersteuning van een kandidatenlijst zoals wordt geregeld in het aangepaste artikel R 2 Kieswet, en geeft de Kiesraad geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Model R 8

De zin tussen haakjes (N.B. (...) ingeleverd) dient naar de mening van de Kiesraad te luiden: N.B. De kandidaten dienen op dezelfde wijze en in dezelfde volgorde te worden vermeld als op de lijst, zoals deze wordt ingeleverd **voor de provincie**.

In het model van de instemmingsverklaring dient een kandidaat die in het buitenland woont, in overeenstemming met artikel R 9 van de Kieswet, een in Nederland wonende gemachtigde in te vullen. Dat geldt ook voor kandidaten van partijen die in overeenstemming met artikel R 9a een zogenaamde moederlijst indienen. In de praktijk blijkt hierover onduidelijkheid te bestaan. Het komt zeer regelmatig voor dat ook in Nederland wonende kandidaten, die niet op een moederlijst staan, hier een naam invullen. De Kiesraad adviseert u om in het model zelf duidelijker te maken in welke situaties een gemachtigde ingevuld dient te worden. Dit kan bijvoorbeeld door toevoeging van de tekst 'aangezien zijn woonplaats buiten (het Europees deel van) Nederland is gelegen' zoals dat overigens ook in model I 9 wordt gedaan. De verwijzing naar de moederlijst, een mogelijkheid waarvan overigens al jaren geen gebruik is gemaakt, kan naar de mening van de Kiesraad in een voetnoot worden opgenomen.

Model S 1

Dit model is op de juiste wijze aangepast in overeenstemming met de gewijzigde wetsartikelen, en geeft geen aanleiding tot commentaar.

Model S 2

Ook dit model is correct aangepast in overeenstemming met de gewijzigd wetsartikelen, en geeft geen aanleiding tot commentaar.

Model T 1

Ook ten aanzien van dit model heeft de Kiesraad geen opmerkingen.

Model T 2

De Kiesraad merkt op de lay-out van dit nieuwe model duidelijker te vinden dan die van het oude model.

Datum
21 september 2010

Ons kenmerk
2010-0000619241

Onderdeel
Secretariaat Kiesraad

Blad
4 van 4

Model U 16

Dit model biedt de Kiesraad geen aanleiding tot commentaar. Ook ten aanzien van dit model is de Kiesraad van mening dat de lay-out duidelijker is dan de vorige uitvoering van dit model, en dat dit de leesbaarheid verhoogt.

4. Conclusie

De Kiesraad heeft in dit advies de aanpassingen in de modellen als gevolg van de voorgenomen wijzigingen in de Kieswet tot verhoging van de voorkeurdrempel, beperking van de mogelijkheid tot het aangaan van lijstencombinaties alsmede vaststelling van het tijdstip van de stemming voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer onder de loep genomen.

De aanpassingen geven de Kiesraad op een enkel punt aanleiding tot commentaar, maar in het algemeen mag worden opgemerkt dat de thans voorgestelde modellen op adequate en correcte wijze zijn aangepast aan de wijzigingen in de wet.

Wel dringt de Kiesraad er op aan om, vanwege de geconstateerde incongruentie in de in de twee adviesaanvragen voorgelegde modellen, de wijzigingen in de modellenregeling in verband met het wetsvoorstel Eerste Kamerverkiezingen af te stemmen met de modellenregeling naar aanleiding van de Wet tot wijziging van de Kieswet in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland.

Plaats: 's-Gravenhage

Datum: dinsdag 21 september 2010

w.g. H.R.B.M. Kummeling, voorzitter
w.g. R. Hoorweg, plv. secretaris-directeur